

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوبه‌ها شیخ خراسانی حفظه الله تعالی

موضوع:

احکام؛ زکات، خمس، صدقه و وقف

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: یحیی

اگر کسی بدهکار باشد و به عبارتی حق الناس بر عهده اش باشد، پرداخت بدهی او به مردم در اولویت است یا پرداخت زکات؟

در مواردی که کسی از مؤمنان بدهی مالی دارد، اما در عین حال می خواهد که به نهضت مقدس زمینه سازی برای ظهور امام هم کمک مالی کند، آیا می تواند مبالغ پرداختی اش را میان کمک به نهضت و پرداخت قرضش، به نحوی تقسیم کند، یا اینکه باید یکی از آن دو را در اولویت قرار دهد و بعد از اداء آن سراغ دیگری برود؟

با سپاس فراوان

پاسخ

تاریخ: ۱۴۰۳/۷/۲۵

علما درباره ی اینکه آیا زکات بر بدهکار واجب است یا نه، اختلاف نظر دارند. شافعیّه، ظاهریه و امامیه معتقدند که واجب است و حنفیه و حنبلیّه معتقدند که واجب نیست و مالکیّه معتقدند که زکات طلا و نقره (پول) واجب نیست، ولی زکات حیوانات و محصولات زراعی واجب است و علامه منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی معتقد است که هرگاه پرداخت زکات مانع از پرداخت بدهی شود، واجب نیست؛ چراکه پرداخت بدهی از پرداخت زکات مهم تر است، تا حدّی که برای آن می توان زکات گرفت؛ چنانکه خداوند «الْغَارِمِينَ»^۱؛ «بدهکاران» را از مستحقّین زکات دانسته و روشن است که مستحقّین زکات نمی توانند مکلف به پرداخت آن باشند، ولی هرگاه پرداخت آن مانع از پرداخت بدهی نشود، واجب است؛ خواه مانع نشدنش به دلیل نرسیدن موعد پرداخت بدهی باشد و خواه به دلیل عدم مطالبه ی طلبکار و خواه به دلیل بیشتر بودن مال از مقدار بدهی؛

۱. التوبة / ۶۰

چراکه در این صورت، دلیلی برای عدم وجوب زکات وجود ندارد و عمومات و اطلاقات امر به زکات جاری است؛ چنانکه یکی از یارانمان ما را خبر داد، گفت:

«سَأَلْتُ الْمَنْصُورَ عَنِ الرَّجُلِ، عَلَيْهِ دَيْنٌ، هَلْ يُؤْتِي الزَّكَاةَ؟ قَالَ: يُؤْتِيهَا إِذَا لَمْ يَمْنَعَهُ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّهُمَا دَيْنَانِ، فَلْيُؤَدِّهِمَا جَمِيعًا، وَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَلْيُؤَدِّ دَيْنَ النَّاسِ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يَغْفُو، وَهُمْ لَا يَغْفُونَ»؛ «از منصور درباره‌ی کسی پرسیدم که بدهکار است، آیا زکات بپردازد؟ فرمود: بپردازد اگر او را باز نمی‌دارد، سپس فرمود: آن دو بدهی هستند، پس باید هر دو را بپردازد، ولی اگر نمی‌تواند (هر دو را بپردازد)، پس باید بدهی مردم را بپردازد؛ چراکه خداوند می‌بخشد و آن‌ها نمی‌بخشند».

بنابراین، هرگاه وقت پرداخت زکات فرا رسید، بدهکار باید نگاه کند که آیا پرداخت آن او را از پرداخت بدهی‌اش باز می‌دارد یا نه. پس اگر دید که باز می‌دارد، بر او واجب نیست، ولی اگر دید که باز نمی‌دارد، به دلیل اینکه مال کافی برای پرداخت بدهی‌اش دارد، یا موعد پرداخت بدهی‌اش فرا نرسیده است و می‌تواند تا فرا رسیدن آن مال کافی به دست آورد، یا طلبکار فعلاً حقش را مطالبه نمی‌کند، باید زکات را بپردازد و این معنای روایت حسن بن عطیة است که در آن آمده است: «قُلْتُ لِهَشَامِ بْنِ أَحْمَرَ: أَحَبُّ أَنْ تَسْأَلَ لِي أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ لِقَوْمٍ عِنْدِي قَرْضًا لَيْسَ يَطْلُبُونَهَا مِنِّي، أَفَعَلِي زَكَاةً؟ فَقَالَ: لَا تَقْضِي وَلَا تُزَكِّي؟ زَكٌّ»؛ «به هشام بن احمر گفتم: می‌خواهم از امام موسی بن جعفر علیه السلام برایم سؤال کنی: برای افرادی نزد من بدهی‌هایی هست که از من مطالبه نمی‌کنند، آیا زکات بر من واجب است؟ پس فرمود: نه بدهی را می‌پردازی و نه زکات را؟! زکات را بپرداز».

بانگاه اطلاعیه‌ی حضرت منصور هاشمی خراسانی
مکتب‌العلیّه‌ی حضرت امام علی (ع)

۱. تهذیب الأحکام للطوسی، ج ۴، ص ۳۳

www.alkhorasani.com

بانگاه اطلاعیه‌ی حضرت منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالى

صفحه توییتر بانگاه

صفحه اینستاگرام بانگاه

صفحه تلگرام بانگاه

صفحه فیس‌بوک بانگاه

کانال یوتیوب بانگاه

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.